

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXV, broj 8

26. veljače 2015.

cijena 200 Ft

**Prihvaćen proračun HDS-a,
Ureda, ustanova
i medija za 2015. godinu,
milijarda 213 tisuća
303 forinta**

Foto: Branka Pavić Blažević

3. – 4. stranica

Lakomac u Kalači

6. stranica

38. Županijski bal

11. stranica

Pomurski fašnik

14. stranica

Komentar

Teško se kreće

Nedavno su županijski portali i županijska glasila donijela vijest kako je Samouprava grada Pečuha otkazala ugovor s izvođačem radova kojem je bila povjerena izgradnja i rekonstrukcija Hrvatskog kazališta u Pečuhu. Kada je položen kamen temeljac novoga kazališnog zdanja, 2. travnja 2014. godine, pisali smo i govorili, bili sretni kako ćemo u listopadu gledati premijeru u novome Hrvatskom kazalištu. Prošao je listopad, radovi su kasnili, pa se počelo govoriti o kraju prosinca, kako bi potkraj siječnja bio otkazan ugovor s izvođačem radova. Radi se o ulaganju od 560 milijuna forinti koji novac mađarska vlada ulaže u novi hrvatski teatar u Pečuhu. Pécsi Városfejlesztési Nzrt., kako donosi županijski list, nakon ocjene stanja na terenu (količina i kakvoća izvedenoga posla) ispisat će novi javni natječaj za izvođača jer povjereni izvođač (S és P 2004 Építőipari Kft.) nije udovoljio ugovornim rokovima. U proteklome vremenu Hrvatsko kazalište probe i premijere ima u Zsolnayjevoj četvrti, te ostvaruje gostovanja po hrvatskim naseljima u Mađarskoj. Kako saznajemo od ravnatelja, do daljnjega će iznajmljivati prostor u Zsolnayjevoj četvrti. Ugovor s izvođačem radova prekinut je 28. siječnja.

Projekt «Obnova i proširenje pečuškoga Hrvatskog kazališta», vrijedan 560 milijuna forinti trenutno je u prekidu, bar što se tiče izvođenja radova. Dana 2. travnja 2014. spomenuti projekt potpisali su državni tajnik Ministarstva ljudskih resursa zadužen za vjerske, društvene i narodnosne veze György Hölvényi i pečuški načelnik Zsolt Páva. Oni su zajednički položili i temeljni kamen budućega zdanja. Govornici su u svom obraćanju naglasili kako je to ulaganje u jedino profesionalno hrvatsko kazalište izvan granica Republike Hrvatske i primjer brige grada Pečuha za kulturne potrebe narodnosti u gradu, u ovom slučaju Hrvata u Pečuhu i Hrvata u Mađarskoj. Dogradnja, nova i veća kazališna dvorana, ljetna pozornica, dvorište, skladišta, suvremena tehnička opremljenost tek su bile naznake budućega zdanja. Ili u brojkama: 1200 m², 15 parkirnih mjesta za bicikle, 108 sjedećih mjesta u kazališnoj dvorani, ulaz za invalide (pristupna rampa), pet gostinskih soba, 120 sjedećih mjesta na otvorenoj pozornici, dva ulična izlaza-ulaza, jedan na Ulicu Anna na broju 17, a drugi na Ulicu Szent Mór. Kako tada rekoše pečuški gradski oci, najveće je to pečuško kazališno ulaganje u posljednja dva desetljeća. Ulaganju je prethodila i kupnja terena koji se graniči s terenom na broju 17. Naime, sredstva za tu namjenu Zagreb je dao Pečuhu 2006. godine, tada u vrijednosti od 40-ak milijuna forinti, te je 2007. godine i kupljena nekretnina. Državni tajnik Hölvényi na tiskovnoj konferenciji reče kako pečuško Hrvatsko kazalište, koje djeluje od 1992. godine, nije važno tek stoga što ima na svom repertoaru predstave na hrvatskom jeziku, ni tek stoga što hrvatski umjetnici rade i igraju u ansamblu, nego i zato što je ono u proteklih dvadeset godina bilo najbogatije i najplodnije susretište hrvatske i mađarske kulture. Dodao je kako je ovo kazalište branik (čuvar) hrvatske samobitnosti, kulture i jezika, te od svog osnutka zauzima važno mjesto u umjetničkom životu Mađarske.

Branka Pavić Blažetin

Glasnikov tjedan

Prošle su i ovogodišnje poklade i pokladno razdoblje. Balovi su iza nas, jednako kao i svadbe i veselja. Hrvatskih balova ima i u korizmi, a bit će ih i nadalje. I školski maskenbalovi kao i oni u vrtićima održali su se u posljednjem tjednu pokladnog razdoblja. Pazilo se na dolazak Čiste srijede, kao u stara dobra vremena. Bušari, mohački, koji su i dio nematerijalne kulture i UNESCO-ove baštine, otjerali su zimu i spalili POKLADE. Kažu kako je grad bio prepun maškara, bušara i turista... Okupilo se više od tisuću bušara. Što bi rekli stari šokački Hrvati koji su pod okriljem noći održavali običaj predaka desetljećima kada bi vidjeli ovo raspojasano društvo.

priprema je za uskrсне blagdane. Broj 40 magičan je biblijski broj, znak. Četrdeset su godina Židovi lutali, tijekom četrdeset dana Vrag (Sotona) tri puta je iskušavao Isusa. Nije post kršćanska licenca, poznavali su ga u starom Egiptu, kod Židova

ima sličnih običaja kao kod hinduista, a tu je i muslimanski ramazan. Trebalo se očistiti s buđenjem prirode. Mnogi miješaju pojmove posta i nemrsa. Kod kršćana post znači kako se ne smije jesti više od tri puta na dan, pri čemu se dobro najesti smije tek jednom. Nemrs je zabrana jela životinjskog podrijetla. Nemrsnih je dana dopušteno ipak jesti riblje meso, meso mekušaca te jaja i mlijeko. Kod kršćana u koriz-

menom razdoblju dva se dana drži i post i nemrs: na Čistu srijedu i Veliki petak, ali djeca i stariji tih su dana izuzeti od posta i nemrsa. Ne ide se na plesne zabave, ne priređuju se svadbe, kršćani se spremaju za

Ne ide se na plesne zabave, ne priređuju se svadbe, kršćani se spremaju za blagdane smrti i uskrsnuća, kaju se, sagledavaju te ispovijedaju grijeh. Spominju se «Sjeti se, čovječe, kako si iz praha nastao i kako ćeš se u prah povratiti», pepele čela na Pepelnicu.

Teško je i zamisliti, je li bi se snašli i prepoznali sebe u njemu. Od ove godine mohačka Hrvatska samouprava odlučila je da Šokački bal neće prirediti u nedjelju, nego u subotu, i oni koji su mu pribivali, kažu da nisu pogriješili jer dvorana bila je premala kako bi primila sve znatizeljnike. Od pol noći prošle su poklade, očistile su se i posljednje masne zdjele, i objesila obrazina na zid sobe, do sljedeće godine, kada će ponovno trebati tjerati zimu. Korizma ove godine traje od 18. veljače do Cvjetne nedjelje 29. ožujka kada ulazimo u Veliki tjedan, Uskrs je 5. travnja. U vremenu posta smo, korizme, vremenu kada svoje tijelo i dušu, kažu mnogi, odmaramo i pripremamo za nove izazove. U kršćanskom kalendaru 40-dnevni post

blagdane smrti i uskrsnuća, kaju se, sagledavaju te ispovijedaju grijeh. Spominju se «Sjeti se, čovječe, kako si iz praha nastao i kako ćeš se u prah povratiti», pepele čela na Pepelnicu. U radosti su Cvjetne nedjelje i obilaze križni put u svojim crkvama, na svojim kalvarijama, od postaje do postaje kleče i mole se. Pjevaju Muku Isusovu, Jeremijin plač, šalju na Veliki četvrtak zvona u Rim kako bi ona vratili na ponoć Velike subote slaveći Isusovu uskrsnuće. U vremenu smo korizme koja polako postaje dio običaja globaliziranoga svijeta, mnogi poste i mnogi se odriču nečega i oni koji vjeruju i ne vjeruju u uskrsnuće i život poslije zemaljskog odlaska.

Branka Pavić Blažetin

Prva redovita sjednica HDS-ove Skupštine u 2015. godini

Proračun HDS-a, Ureda, ustanova i medija za 2015. godinu, milijarda 213 tisuća 303 forinta

Nakon prijašnjeg usuglašavanja s voditeljima ustanova, te zajedničke sjednice skupštinskih odbora dan prije, sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu, 7. veljače u pečuškoj Hrvatskoj školi održana je prva redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave u 2015. godine.

Premda je skupština bila iznimno važna jer se raspravljalo i odlučivalo o proračunu Hrvatske državne samouprave, njezina Ureda i ustanova, te glasila (medija), a jednako tako i o planu poslovanja HDS-ova poduzeća Zavičaja d. o. o. i Croatica za 2015. godinu, skupštini se od ukupno 23 zas-

tupnika odazvalo svega njih 13, i to svi do jednog s izborne liste Saveza Hrvata u Mađarskoj, a sa strane Izborne koalicije „Hrvati za Hrvate“ od osam zastupnika, koliko ih ima u sazivu, nijedan zastupnik nije nazočio skupštini. Odbor za pravna pitanja izvjestio je Skupštinu kako imovinske kartice nisu predali zastupnici: Rajmund Filipović, Gordana Gujaš, Ladislav Gujaš, Šandor Petković i Joža Đuric (dok ne udovolje zakonskim propisima, ne mogu glasovati na skupštinskim sjednicama). Zapisnik je vodila djelatnica Ureda HDS-a Klaudija Völgyi, a za ovjerovatelja zapisnika Skupština je izglasovala zastupnika Roberta Rontu.

Pošto je utvrđen kvorum, Skupština je započela s radom. Prema jednoglasno prihvaćenom, pismeno dostavljenom, prijedlogu dnevnoga reda uz već uobičajeno izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik Ivan Guban, na dnevnom se redu raspravljalo o prihvaćanju Plana poslovanja Zavičaja d. o. o. (bez pitanja, u nazočnosti ravnatelja jednoglasno prihvaćeno), Plana poslovanja Nefitnog poduzeća Croatica, (ravnatelj nije bio nazočan), unutar toga poslovanja Medijskog centra Croatica (Hrvatski glasnik, Radio Croatica; naglašeno je kako su sredstva za medije namjenska sredstva u Croaticinu proračunu), osiguranja potpore iz državnog fonda za izdavanje narodnosnog časopisa Barátság te financiranja Croaticine kulturne djelatnosti. Jozo Solga reče da je plan poslovanja bio poslan prije usklađivanja o tome koliko će se namjenski dati medijima s dopunom (povećanje primanja novinara, novinarski statusi (u bilo kojem obliku po potrebi, te kako će se o namjenskome trošenju sredstava za medije i kulturni centar sklopiti ugovor s Croaticom. Raspravljalo se o potpori časopisu Barátság kroz proračun HDS-a i tvrtku Croatica. Skupština je odlučila za Barátság iz proračuna dati osam milijuna forinti (šest brojeva godišnje), uz napomenu kako država ne propisuje koliko se daje Barátságu, koliko Hrvatskome glasniku, koliko Radiju Croatici iz fonda potpore HDS uredu i medijima. Sve stoji o omjeru potpore na skupštinskoj odluci. Na dnevnom je redu bio proračun Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u

Santovu, Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže u Pečuhu, unutar toga i o izvješću o projektu DDOP-3.1.2-12 pod naslovom „Razvijanje obrazovnih institucija“. Bez nazočnosti ravnatelja santovačke škole, jednoglasno je prihvaćeno. Proračun Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj (ravnatelj nazočan)

jednoglasno je prihvaćen, jednako kao i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae (u nazočnosti voditelja), te Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj (sjednici je nazočila stručna voditeljica), Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske (ravnatelj nazočan), te sveukupan proračun Hrvatske državne samouprave, Ureda, ustanova i glasila za 2015. godinu.

Na dnevnom je redu bila i rasprava o mogućnostima preuzimanja Hrvatsko-mađarske narodnosne dvojezične osnovne škole u Petrovom Selu, te o (ne)preuzimanju obveza ukinutih mjesnih hrvatskih samouprava, konkretno u svezi s ukinutom Hrvatskom samoupravom u podravskom naselju Vertigi (Sósvertike). Na kraju je Skupština, sukladno zakonskim promjenama, jednoglasno prihvatila i izmjene i dopune Osnivačkog dokumenta Ureda Hrvatske državne samouprave.

Državna je potpora za djelovanje HDS-a, Ureda i glasila povećana s lanjskih 127 milijuna na 178 milijuna forinta. Ove je godine za ustanove u svom održavanju, u što ne spadaju škole, santovačka i pečuška, koje su 100 % financirane, i tvrtke (Croatica i Zavičaj) dobiveno 104,4 milijuna forinta, što je s 39,1 milijuna više nego 2014. godine. Sveukupni proračun HDS-a, Ureda, ustanova i glasila te tvrtka u 2015. godini iznosi milijardu 213 tisuća 303 forinte.

Na Skupštini se raspravljalo i o stavljanju u funkciju ili prodaju nekretnine u budimpeštanskoj Ulici Nagymező 49, prostora koji je dosada bio iznajmljivan. Prihvaćena je zamolba i namjera pregovora oko preuzimanja petrovoselske škole u nadležnost HDS-a, te se čulo kako HDS namjerava otvoriti ustanove u svom održavanju u Bačkoj, Podravini i Pomurju, o čemu teku pregovori, te unutar budimpeštanske Croaticice utemeljiti kulturni centar, za što je Croatici osigurano 4,5 milijuna forinti iz fonda za ustanove.

Kako je uz ostalo naglašeno, unatoč povećanim sredstvima ne treba očekivati bitno povećanje državne potpore za mjesne i područne samouprave. Za medije u svom uzdržavanju Skupština po vlastitom nahođenju može odrediti okvirni proračun iz fonda za Ured i medije jer glede toga država ne propisuje upute. Među prioritetima istaknuto je da se moraju pojačati ustanove, poza-

dinska infrastruktura i ljudski resursi... Važna je zakonska promjena da se u ustanovama gdje ima manje od sto zaposlenih ukida samostalnost u vođenju ekonomata i gospodarenja od travnja ove godine. Među ostalima nastojat će pojačati postojeće ustanove, a po mogućnosti i utemeljiti nove ustanove po regijama. Čulo se kako se u svezi s tim najdalje otišlo u Pomurju, te kako teku pregovori s Hrvatskom samoupravom Zalske županije i naseljem Serdahelom koje bi osiguralo potrebnu infrastrukturnu pozadinu za ustanovu u HDS-ovu održavanju. Prioritet imaju regije gdje do sada nema HDS-ovih ustanova, od Bačke do Pomurja, uključujući i Podravinu, ako postoji potreba za njima sa strane mjesnih i županijskih samouprava. U svezi s tim valja usklađivati i zatražiti mišljenje s terena do sredine ove godine. Najdalje glede toga otišlo se u Budimpešti (kulturni centar unutar Croatice) i u Pomurju.

U raspravi se čulo kako bi u Nagymező 49 HDS mogao (pošto sadašnjem iznajmljivaču u rujnu istekne najam) napraviti vlastiti hostel u spomenutoj nekretnini, a postavilo se i pitanje moguće prodaje spomenute nekretnine. Skupština je produžila ugovor sadašnjem najmoprimcu do 30. rujna 2015. godine.

U svom izvješću predsjednik Gugan osvrnuo se na razgovore vođene sa sambotelskim gradonačelnikom Tivadarom Puskásom o utemeljenu hrvatskoga školskog središta u zapadnoj Mađarskoj. Grad je otvoren, spreman na potporu zamisli HDS-a, traže i odgovarajuću zgradu, to više što u gradu djeluje vrtić gdje se odvija odgoj na hrvatskom jeziku, a s namjerom preuzimanja u održavanje petrovoselske škole osigurao bi se i broj učenika u gimnazijskim razredima. Ipak, sve ovisi u prvom redu o hrvatskoj zajednici u zapadnoj Mađarskoj i njezinu interesu kako bi se spomenuto središte popunilo učenicima. Spomenut je i budimpeštanski HOŠIG, te je zadužen Odbor za odgoj obrazovanje i zastupnik Gabor Győrvári da nastave pregovore o mogućem preuzimanju HOŠIG-a u HDS-ovu nadležnost.

Na zastupničko pitanje što je sa zajmom koji je HDS dao firmi Croatica prilikom kupnje nekretnine u Nagymező 68. i s pitanjem vlasništva nad pomenutom nekretninom voditelj Ureda Jozo Solga reče da je stvar u tijeku, postoji nada da se i novčano vrati taj novac, zgrada u Ulici Nagymező 68 u vlasništvu je tvrtke, a ne HDS-a, kazao je Solga.

Ovlašten je Odbor za odgoj i obrazovanje, uz Odbor za pravna pitanja i Odbor za gospodarstvom da poduzme radnje glede molbe petrovoselske škole o preuzimanju u HDS-ovo održavanje, slično kao što je u tijeku s budimpeštanskim HOŠIG-om.

U vezi s problem «Hrvatskog ogledala» u Bizonji, koje je još uvijek tamo, HDS-ovo će pismo biti upućeno državnom uredu da upozori čelništvo da se ukloni ploča i poduzmu potrebne radnje. Skupština je izglasovala da ne želi biti pravni nasljednik ukinute hrvatske samouprave u Vertigi.

Jozo Hari na zamolbu predsjednika Gugana upoznao je nazočne s programom Kulturno-prosvjetnog centra Hrvata iz Mađarske, o programu Kobasicijada koji bi se 24. travnja održao u pečuškoj Športskoj dvorani «Dezső Lauber». Hrvati iz Mađarske moći će predati na određenim punktovima svoje proizvode: kobasice, salame, kulene, koji bi se sakupili i dali na izložbu i ocjenjivanje. Oni koji žele sudjelovati priredbi, moći će kupiti stolove, bila bi to izložba, kušanje i zabava uza Slavonia-band i Gašo-band. Ove godine Kobasicijada bi se organizirala u Pečuhu, a poslije naizmjenice u drugim naseljima. Čulo se kako će se HDS-ov nogometni kup prirediti u pečuškome Školskom centru Miroszlava Krležu, na novome nogometnom terenu koji se sada gradi i trebao bi biti gotov do kraja svibnja.

Branka Pavić Blažetin

Skupština Hrvatske državne samouprave odvijala se po ovim točkama dnevnoga reda:

1. Izvješće predsjednika Ivana Gugana o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik;
2. Prihvaćanje Plana poslovanja Zavičaja d. o. o. za 2015. godinu, u nazočnosti ravnatelja Tibora Radića.
3. a) Prihvaćanje Plana poslovanja Neprofitnog poduzeća „Croatica“ za 2015. godinu. Čaba Horvath, ravnatelj nije bio nazočan, a raspravljalo se uz podtočku a) (o čemu nije bilo pitanja) i o sljedećim podtočkama;
 - b) Rasprava o poslovanju Medijskog centra (Hrvatski glasnik, Radio Croatica);
 - c) Rasprava o osiguranju potpore iz državnog fonda za izdavanje narodnosnog časopisa Barátság za 2015. godinu (pozvana referentica Éva Mayer nije bila nazočna);
 - d) Rasprava o financiranju Croaticine kulturne djelatnosti;
4. Prihvaćanje proračuna Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu za 2015. godinu (Joso Šibalin, ravnatelj, nije bio nazočan);
5. Prihvaćanje proračuna Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroszlava Krležu u Pečuhu za 2015. godinu, u nazočnosti Gabora Győrvárija, ravnatelja, koji je uz predsjednika Gugana i voditelja Ureda Jozu Solgu priopćio i izvješće o projektu DDOP-3.1.2-12 pod naslovom „Razvijanje obrazovnih institucija“;
6. Prihvaćanje proračuna Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2015. godinu. Stjepan Blažetin, ravnatelj bio je nazočan;
7. Prihvaćanje proračuna Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa za 2015. godinu. Mišo Šarošac, voditelj bio je nazočan;
8. Prihvaćanje proračuna Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj za 2015. godinu. Referent Štefan Dumović, ravnatelj, nije bio nazočan, nego je bila stručna voditeljica Bernadeta Zadrović;
9. Prihvaćanje proračuna Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske za 2015. godinu. Jozo Hari, ravnatelj bio je nazočan;
- 10) Prihvaćanje proračuna Ureda Hrvatske državne samouprave za 2015. godinu. Referirao je Jozo Solga, voditelj Ureda;
- 11) Prijedlog i prihvaćanje proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda, ustanova i medija za 2015. godinu. Referirao: Ivan Gugan, predsjednik;
- 12) Rasprava o mogućnostima preuzimanja Hrvatsko-mađarske narodnosne dvojezične osnovne škole u Petrovom Selu. Referirao: Ivan Gugan, predsjednik;
- 13) Rasprava o preuzimanju obveza ukinutih samouprava (NEMZ-KUL-14-0597-Sósvertike). Referirao: Ivan Gugan, predsjednik;
- 14) Izmjene i dopune Osnivačkog dokumenta Ureda Hrvatske državne samouprave. Referirao: Ivan Gugan, predsjednik;
- 15) Razno.

Posjet sambotelskoj Gimnaziji Sv. Norberta Premonstratenskoga

Od septembra hrvatski kružok i tambura

Mogućnost hrvatskoga podučavanja u sambotelskoj Gimnaziji Sv. Norberta Premonstratenskoga prvi put se je pojavila sredinom 2013. ljeta. Toga novembra jur je prilikom Dana otvorenih vrat u školi upućen i poziv hrvatskim školarom, neka se javu u hrvatski polurazred od 10 do 12 dice. Nažalost, lani nije pokrenuta hrvatska jezična specijalizacija u manjkanju dovoljnoga broja dice, ali od septembra imaju svaku srijedu otpodne hrvatski kružok u Gimnaziji, a tamburaška djelaonica se održava svaki petak za gimnazijalce posebno, u petrovskom kulturnom domu.

Hilda Bušić, direktorica Gimnazije

– Iako nismo mogli ganuti lani hrvatski polurazred, ja sam ipak jako-jako vesela – kaže nam Hilda Bušić, ravnateljica sambotelske Gimnazije Sv. Norberta Premonstratenskoga, rodom iz Hrvatskoga Židana, i nastavlja: – Imamo kružok hrvatskoga jezika, a naša dica se uči i tamburati. Jur su nastupali u školi na božićnom programu s jako velikim uspjehom, jačili su i svirali, tako su i drugi gimnazijalci vidili, kako je bogata hrvatska kultura. Mislim da ćemo ovakovu priredbu svako ljeto prirediti. Direktorica se ufa da će se čim većimi javiti iz gradišćanskih škol u njevu Gimnaziju jer, naravno, i ljetos leži med ponudami Gimnazije učnja hrvatskoga jezika kot prvi ali treći jezik. Na koncu aprila će se jur znati, imaju li najmanje 12 najavljenikov za hrvatsku nastavu. Jedno je ipak sigurno da hrvatski kružok i tamburaška sekcija će dalje nastaviti sa svojim programom. Ana Škrapić-Timar od jeseni svaku srijedu otpodne podučava dvi ure hrvatskoga jezika u Gimnaziji. Kružok pohadja osam dice, najvećimi iz Petrovoga Sela, ali imaju jednu učenicu iz Gornjega Četara i jednu iz Narde. Cilj im je, naravno, usavršavanje jezičnoga znanja da na kraju 2. razreda gimnazije lako polažu maturu iz hrvatskoga jezika. Iako je na ura hrvatski književni jezik obavezan u komunikaciji, medjusobno se svenek hasnuje domači, gradišćanski jezik. – Hvala Bogu, ovi učenički su svoje znanje iz doma donesli. Skoro su na istom nivou, iako su trimi u grupi jur

lani uspješno položili sridnji stupanj jezičnoga ispita. Svi su jako marljivi, jako se trudu, mislim da će vrijeda uloviti jedan drugoga – veli učiteljica, ka podučava u petrovskoj Dvojezičnoj školi. Koliko je popularna šakica Hrvatov unutar ove škole, to povida Ana Škrapić-Timar, kako su nju jur poiskali i ugarski gimnazijalci, kako bi se znali i oni učiti po hrvatski. – Hrvatska dica u očiji drugih školarov su nekakovo čudo, kad danas

svi moru znati po nimški ali engleski, ali čudnovito i zvanaredno je govoriti recimo po hrvatski. Dvi ure pak svaki put hudo projdu. Nije lako otpodne podučavati, kad su školari jur jako trudni, dopodne imaju teške ure, ne moru već onako koncentrirati i paziti na gramatičke, govorne vježbe, ali uprav na razumivanje teksta, kako bi to mi svi željili, ali da su oduševljeni, to nigdor ne more negirati. Sad nam posebno djelo zadaje hrvatski dan drugi tajedan, kade će se morati naša dica i predstaviti svim gostom, a med njimi i hrvatskomu

veleposlaniku – dodaje učiteljica, ka s nami podili i vlašće iskustvo, zašto je izuzetno teško skupaspraviti 12 dice za jedan gradski polurazred. – Moja kći pohadja ovu Gimnaziju, ona nikako nije htela izabrati za prvi jezik hrvatski, jer je imala ogromnu želju da se uči po engleski. Ako se naši školari neće ni sad javiti u hrvatski polurazred, u tom sam sigurna da će i dalje rado izabrati hrvatski, kot treći jezik u ovoj Gimnaziji – veli pedagoginja. Po riči Ane Škrapić-Timar, ovo nikako nije pravo rješenje za sridnjoškolsku nastavu, ali je jako dobra mogućnost za onu dicu ka imaju zaistinu želju nastaviti učnju hrvatskoga jezika i za osnovnom školom. Kad se človik obrne prema školarom, oni i potvrdu da im je dužnost i svim jednako važno po hrvatski se učiti. Oduševljeni su od ove Gimnazije, kade je jako dobra atmosfera, hvalu i diču pajtaše, dobre učitelje i učiteljice. S drugimi riči, očigledno se dobro čutu u ovoj školi, kade im je osigurano i jezično okružje, a petkom uz Rajmunda Filipovića, peljača tamburaških ur, znaju se otpeljati i u svit hrvatske glazbe.

Tiho

U nizu bačkih prela i bałova održan «Lakomac» u Kalači

Tradicionalna pokladna zabava

U organizaciji gradske Hrvatske samouprave, u Kalači je 31. siječnja priređen «Lakomac», tradicionalna pokladna zabava rackih Hrvata koja je i ove godine održana u auli Katoličke ustanove okićene u crveno-bijelo-plavo. Na zabavi se okupilo dvjestotinjak Hrvata iz Kalače i okolnih naselja, s obzirom da je iste večeri organizirano još dva hrvatska prela u Bačkoj, u Dušnoku i Gari, prije svega iz Baćina, a bilo je i gostiju iz Budimpešte, Pečuha, Erčina, Bate i drugih naselja.

Mješoviti pjevački zbor „Ružice“ proširen s članovima muškoga Pjevačkog zbora „Dobri prijatelji“

U ime domaćina i organizatora, na početku je okupljene sudionike i goste pozdravio predsjednik Ladislav Sabo, među njima posebno velečasnoga Stipana Janošića, župnika iz Géderlaka, koji kalačkim Hrvatima služi redovite mjesečne hrvatske mise, nadalje predstavnika Grada Kalače, gradskog vijećnika i člana dvaju gradskih odbora dr. Gézu Filviga, predsjednika Odbora za kulturu i vjerska pitanja Skupštine Hrvatske državne samouprave Stipana Balatinca, te im zahvalio što su se odazvali pozivu i uveličali pokladnu priredbu. Ujedno je najavio prigodni program,

su nedavno obilježili 4. obljetnicu utemeljenja odnosno djelovanja. Među njima i jedan od osnivača Stipan Perić, bivši plesač i član Hrvatske samouprave, koji je i sada pokazao zavidno plesno umijeće na kojem bi mu i mnogi mlađi mogli pozavidjeti. Budući da je još jednom nastupio Ženski pjevački zbor «Ružice», kako to i dolikuje tradiciji «Lakomca», uslijedila je bogata večera uz dobru kapljicu vina. Međutim, još prije večere, već po običaju, izvedena je i najpoznatija preljaska pjesma, s omiljenim stihovima bunjevačke «himne» *Kolo igra, tamburica svira*.

Dio okupljenih

poželio svima ugodnu večer i dobru zabavu. Nakon pozdravnih riječi, u prigodnome programu nastupio je Mješoviti pjevački zbor «Ružice» proširen članovima muškoga Pjevačkog zbora «Dobri prijatelji», koji su tom prigodom izveli nekoliko hrvatskih pjesama. Po završetku programa nazočni članovi baćinskog HKUD-a «Vodenica» pozvali su okupljene u zajedničko kolo, a njima su se priključili i članovi Plesnoga kruga «Veseli Raci» koji

U nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinuo se vršendski orkestar «Orašje» koji je pratio i izvođače prigodnoga kulturnog programa, pa je zabava potrajala do zore.

Ovo je bila druga priredba kalačke Hrvatske samouprave nakon utemeljenja u listopadu prošle godine. Kako nam uz ostalo reče novi predsjednik Ladislav Sabo, u nedjelju prije Božića organizirali su hrvatski Božić uz oživljavanje nekadašnjih pučkih običaja. Imali su najprije misno slavlje na hrvatskom jeziku gdje se okupilo više ljudi nego ikada, a nakon mise sve su pozvali na Badnjak i Božić koji su zajedno slavili onako «po starački», unijeli su slamu na pod, stavili stolnjak, svijeće, žito i blagdansko jelo na stol, te su se zajedno molili i pjevali kao nekada – dodaje zamjenica predsjednika Marica Ivo, koja je sve to doživjela u svome djetinjstvu, a tako radi još i danas, i to zahvaljujući prije svega svom ocu s čijom su pomoću dočarali nekadašnji ugođaj.

Kao član prvog saziva Hrvatske samouprave grada Kalače, predsjednik Ladislav Sabo prisjeća se da su po uzoru na bunjevačka i racka prela, nakon osnutka 2006. godine pokrenuli «Lakomac». Budući da su sva naselja imala prela, oni su se odlučili za «Lakomac», pokladnu veselicu koja se nekada održavala u četvrtak prije poklada. Po uzoru na nekadašnja okupljanja, prve dvije godine «Lakomac» su priredili u četvrtak, ali budući da radni dan nije odgovarao ni članovima hrvatske zajednice ni gostujućim KUD-ovima, premjestili su ga na subotu.

Katoj, Kašad, Kozar – Hrvati Šokci i poklade

Katoljske poklade, nekada tek ženske

Tradicionalne katoljske poklade, nekada ženske poklade, i ove su se godine priredile u organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, 7. veljače. Okupljanje je počelo u 16 sati kod mjesnoga doma kulture, planiralo se mimohodom do Kasapovićeve trga gdje će se trebala zapaliti pokladna lomača. Nažalost, loše vrijeme, oborina i hladnoća omele su organizatore u nakani

Mladi Katoljci

održavanja mimohoda, kaže za Hrvatski glasnik predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Ružica Ivanković. Ništa zato, okupili smo se u dobrom raspoloženju u domu kulture gdje je u 18 sati započeo folklorni program uz nastup mohačkoga

Kašadski bušari

KUD-a Mohač i njihova orkestra Plava muha, dodaje ona. Ulaz na program i bal, koji je slijedio, bio je besplatan. Na večernjoj zabavi svirali su svirci spomenutih KUD-ova.

Goste i mještane okupljene u domu kulture pozdravili su voditelji programa Rebeka Erdof i Martin Koncsos. Scenu je zauzeo folklorni ansambl KUD-a Mohač pod vodstvom Stipana Filakovića. Oni su se predstavili s plesnim programom koji su nazvali Od Gradišća do Bačke. Pjevali su, izvodili plesove iz Vršende, Semartina, Pomurja Lukovišća i okolice, iz Gradišća, te one bunjevačkih Hrvata. Nastup KUD-a Mohač oduševio je Katoljce. Svi sudio-

nici programa, jednako kao i gledatelji počašćeni su večerom i pićem, a nisu nedostajali ni slatkiši i pokladni kolačići.

«Lipe i ružne buše»

Uobičajeni bušari ove su se godine okupili 7. veljače, opet su zauzeli ulice ovoga baranjskog selca. U organizaciju priredbe, uza Seosku, uključila se i Hrvatska samouprava, s pomoću civilne udruge „Za Kašad“. Već niz godina bušara nije bilo, ali opet se obnavlja ovaj lijepi običaj društvenja Kašadaca i njihovih prijatelja u pokladnom razdoblju. Loše vrijeme i gripa nije pogodovala bušarima, ali malo i veselo društvo obišlo je selo i zaplesalo kod Zavičajne kuće, a potom nastavilo veselje u seoskom domu kulture. Na balu je svirao Károly Kovács. Fanjki su se pekli, bilo je i grahove juhe, a bušari nisu ostali ni žedni.

Ritičke poklade

U organizaciji kozarske Hrvatske samouprave, 7. veljače tamošnji Hrvati Šokci i njihovi prijatelji okupili su se oko pokladnog druženja u znak nekadašnjih tradicionalnih kozarskih ženskih poklada. U ostvarivanju programa pomogli su im stari prijatelji: Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae i Orkestar Vizin te KUD Tanac. Nakon programa, koji je oduševio okupljene, slijedila je pokladna zakuska, a zatim bal uz «Tanacovu» svirku.

U Kozaru je nastupio Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae.

Branka Pavić Blažetin

POZIV NA JAVNI NATJEČAJ

Pečuška Hrvatska samouprava raspisuje javni natječaj za dodjelu stipendija gimnazijalcima/gimnazijalkama Obrazovnog središta Miroslava Krleže.

Temeljem ovoga natječaja dodjeljuju se tri stipendije u vrijednosti od 50 tisuća forinti za prvo polugodište školske godine 2014./15.

Pravo na sudjelovanje u javnom natječaju imaju učenici/ce koji/e ispunjavaju ove opće uvjete:

- pripadnost hrvatskoj zajednici
- prebivalište u Pečuhu
- prosjek ocjena u prethodnom polugodištu najmanje 4,00

Uz prijavu za sudjelovanje na javnom natječaju kandidati/kandidatkinje dužni/dužne su priložiti:

- dokaz o prebivalištu
- potvrdu Obrazovnog središta Miroslava Krleže da je kandidat/kandidatkinja polaznik/ica škole
- od strane ravnatelja ovjereni preslik svjedodžbe o polugodišnjem uspjehu u školskoj godini 2014./15.
- kratak životopis na hrvatskom jeziku s posebnim naglaskom na aktivnosti u hrvatskoj zajednici.

Prijave na javni natječaj podnose se zaključno do 3. ožujka 2015. godine. Prijave s nepotpunom dokumentacijom, neovjerene prijave i neovjerene preslike, jednako kao i nepravovremene prijave neće se razmatrati. Prijavu dostaviti na adresu: Pécsi Horvát Önkormányzat 7623 Pécs Esze Tamás u. 3.

Mohač – izložba

Tradicijski nakit

U mohačkome Muzeju «Dorottya Kanizsai» 14. studenoga 2014. godine otvorena je izložba hrvatskog i mađarskog tradicijskog nakita polaznika tečaja etnonakita u Narodnome sveučilištu «Sesvete» – Zagreb. S obzirom da je Bušarski pohod simbol grada Mohača i velika kulturna atrakcija koja privlači mnoštvo turista, Muzej je produžio rok zatvaranja izložbe, pa ujedno i pozvao gđu Vjekoslavu Damjanović, dipl. etnologinju i povjesničarku umjetnosti, i s njom četiri polaznice tečaja etnonakita da sudjeluju u Muzeju na godišnjemu pokladnom festivalu. Gosti su stigli popodne 14. veljače, a sutradan, na pokladnoj nedjelji prije podne na mjestu izložbe izrađivali su etnonakite. Njihovo je djelovanje bilo toliko uspješno da su se u rad uključili i posjetitelji, a one nakite koje su izradili, dobili su u poklon. Poslijepodne zagrebački su gosti sudjelovali na Bušarskom ophodu.

KAĆMAR – Hrvatska samouprava 28. veljače priređuje već tradicionalno Bunjevačko prelo koje će se održati u mjesnom domu kulture, s početkom u 19 sati. Goste zabavlja garski Orkestar «Bačka». Ulaznice za podupiranje Prelo po cijeni od 1300 forinta mogu se kupiti ili naručiti kod predsjednice Teze Balažić telefonom na 20 351-7716 ili mailom na balazsicsteza@gmail.com.

Josip Fučkar

Barčanskome slikaru Josipu Fučkaru prigodom svečanosti Dana mađarske kulture uručeno je priznanje.

Josip Fučkar: Kiša u Barči

Josip Fučkar rođen je u Lukovišću 1953. g., od svoga djetinjstva obožava podravski raj, prirodnu ljepotu rijeke Drave i njezine obale u svim godišnjim dobima, što mu daje nadahnuće za umjetnička djela. Među njegovim djelima, osim krajolika, jesu i portreti, a u zadnje vrijeme sve su omiljenije i slike o divljim životinjama.

Na slikanje ga je potaknuo otac. Nakon studija na pečuškoj Visokoj školi „Mihály Pollack“, vratio se u blizinu Drave, od koje se ni danas ne odvaja. Obitelj je utemeljio u Barči.

Rijeka Drava s prekrasnim otocima, uvalama, brezama i hrastovim šumama u svakome godišnjem dobu izazov je u stvaranju, ona mu vazda predoči nepoznato lice, i taj čudotvorni ugođaj ga očarava. Uljane slike Josipa Fučkara više puta su predstavljene u Kapošvaru – na međunarodnoj razini – a dobitnik je i više nagrada. Njegova su djela s pravom probudila pozornost ljubitelja umjetnosti, slike uljane boje rado kupuju u pečuškim i kapošvarskim galerijama.

Umjetnički se svijet Josipa Fučkara u zadnje vrijeme proširio: vratio se u djetinjstvo: oslikava potankosti života svojega rodnog Lukovišća, djevojke i žene u šarenoj narodnoj nošnji, njihove običaje te svakodnevni život.

Trenutak za pjesmu

Očenaš

Laškajte, molajte,
Šekajte stine!

Priviše mora snije
U srcu biline.

Oče naš, ča jesi...

Igor Šipić

LJUBINKO MANDIĆ

(1932. – 2015.)

„Sjetiti se nekoga, koja će me pratiti
za mene znači sve do groba!”
uspomena (M. D. B.)

U jutarnjim satima 5. veljače 2015. telefonska tragična vijest o preminuću mojega dragog prijatelja Ljubinka Mandića zadesila me je poput „groma iz vedroga neba”. Naime, nisam znao da se zbog zdravstvenih tegoba nalazi u bajsnoj bolnici gdje je – po svojoj želji – u snu izdahnuo, preminuo.

Za života smo bili u često vezi. I prije godinu dana, nakon tridesetak godina, uz njegovo posredovanje pozvan sam na književno popodne u kačmarsku knjižnicu. Dva-tri dana sam bio njegov gost u Jókaijevoj ulici 17.

Ljubinko Mandić rođen je u skromnoj, siromašnoj obitelji, u Santovu 21. prosinca 1932. godine, i to u onom dijelu naselja koje mještani zovu Bodoljom. Od ranog djetinjstva bili smo „komšije.”

Majka Mileva Patarić i otac Marko Mandić – s nadimkom „Amerikanac”, bili su čak i u Americi, „truhom za kruhom”. Rodili su njegovu stariju sestru Milosavu i njega. Otac je poslije, ostavivši svoju obitelj, otišao u Jugoslaviju, gdje je živio, pokopan je u Novom Sadu. Sestra mu se preudala za Mileta Bikickija koji se za vrijeme teških pedesetih godina s obitelji odselio u Sivic, u Jugoslaviju. Ljubinku su ostali djed Ivo i staramajka Đula.

Ljubinko je osnovnu završio u pravoslavno-ispovjednoj školi koja se nalazila – još i sada postoji – u porti pravoslavne crkve, koja je građena 1900. godine. Među njegovim prvim učiteljicama u Santovu, bila je Branka Čupić, Olga Medvečki te paroh, poslije učitelj Joza Gorjanac. Kako sam poslije saznao, Ljubinko je bio marljiv i dobar đak. Godine 1948. upisao se u pečušku „Južnoslavensku učiteljsku školu” (koja je zapravo na poticaj tadašnje Zemaljske konferencije Južnih Slavena, Hrvata i Srba, održana u Mohaču 3. prosinca 1945. godine) otvorenu 1. ožujka 1946. godine. Otpočela je s radom kao Državna učiteljska škola s južnoslavenskim nastavnim jezikom. U međuvremenu, zbog nastalog političkog stanja između Mađarske i Jugoslavije, vlasti su samovoljno odredili da se naša škola ne nalazi na dobrom mjestu, stoga je, prema odluci Ministarstva prosvjete, 13. rujna 1950. godine premještena u Budimpeštu. Time je zapravo otpočelo novo razdoblje i naše učiteljske škole i gimnazije. Škola je dobila mjesta u Abonyijevoj ulici 7. – 9. (XIV. okrug), a đачki dom na Thökölyjevoj ulici. Tako je Ljubinko 1952. maturirao u Budimpešti, zajedno sa Stipanom Gorjancem (Santovo), Dinom Ješićem (Čanad), Emilijom Nenadov (Batanja), Jovanom Vidicki (Batanja) i Jozom Žužićem (Santovo).

Prva učiteljska postaja mu je bila 1952.

godine u hrvatskom selu Katolju, a druga 1963. godine u Kačmaru, gdje kao „učo” djelovao sve do svoje mirovine. Još 1963. godine u santovački obiteljski doveo je svoju buduću suprugu Smilju Putnik, rodom iz Novog Sentivana, s kojom su rodili sina Predraga, danas vrsnoga novinara Pečuške srpske radiopostaje. Valja naglasiti da je Ljubinko svoju nastavničku diplomu stekao 1972. godine iz ruskog i srpskohrvatskog jezika na Visokoj nastavničkoj školi u Pečuhu. Tijekom svog učiteljevanja na materinskom srpsko-hrvatskom, hrvatsko-srpskom jeziku, izveo je niz naraštaja svojih učenika, kojima je predavao pravilnom književnom ijekavštinom, što je svojevremeno moglo poslužiti i za uzor mnogim našim učiteljima. Ljubinko se napose isticao i kao javni prosvjetni djelatnik, što je umnogome pridonijelo očuvanju narodnih, kulturnih dobara i Hrvata i Srba u Mađarskoj. Kao odgovorni „kulturni povjerenik” DSJS-a – i u Katolju i Kačmaru – bio je jedan od aktivnih osnivača mjesnih kulturnih skupina, redatelj niza kazališnih komada, tradicionalnih bunjevačkih prela baš kao – zajedno s Matom Dujmovim, svojim susjedom – osnivač Bunjevačkog kruga u Kačmaru. Mladež njegovih kulturnih skupina s pjesmama, narodnim plesovima, tamburaškim sastavima, jednočinkama, prigodnim recitacijama gostovala je u više navrata u drugim županijskim sredinama gdje je obitavao naš živalj. Naime, već u ranoj mladosti – u potaji – svirao je na šogorovoj „dugmarici”, zavolio je harmoniku, a poslije i gitaru te tamburicu primicu koja mu je bila pratilja sve do kraja života.

Ljubinko je bio pravi narodni učitelj – kako su ga mještani od milja zvali „učo”. Volio je svoje učenike. Zahvaljujući svom optimističkom duhu te vedrini i šalama, uvijek bio omiljen. Dakako, dobitnik je brojnih pedagoških, državnih i županijskih odličja, priznanja DSJS-a, poslije Saveza Hrvata u Mađarskoj pa i Državne samouprave Hrvata u Mađarskoj, jednako kao i Državne samouprave Srba u Mađarskoj. Bio je sudionikom brojnih učeničkih čitalačkih tabora u Baru te na Balatonu. Malo njih znaju da je pisao pjesme za djecu, jednočinke koje su objavljivane u „Kulturnom radniku”

i „Klupskom životu” DSJS-a, a neki komadi za djecu su mu prevedeni i na mađarski i objavljeni u izdavačkoj kući „Móra”.

I dok je novosentivanskim grobljem odjekivalo oproštajno pojanje „Vječnaja pamjat” Milana Erića, paroha iz Pečuha, protonamjesnika, Pavla Kaplana, paroha iz Segedina i protonamjesnika, Sveomira Miličića, paroha iz Deske, oproštajne riječi su upućene njegovim najbližima, sinu Predragu i snahi Janji te unucima Marku i Mirni, mohačkoj obitelji Živković te bratiću Aleksi Bikickiju, nazočnim prijateljima, poštovateljima, kolegama i znancima koji su došli na posljednji ispraćaj iz Katolja, Pečuha, Mohača, Santova, Baje, Gare, Kačmara (posebnim autobusom), Deske, Siriga, Segedina, Batanje, Pomaza, Kalaza, Senandrije, Budimpešte, Lovre, Sentivana... I na koncu – uzgred rečeno – autor ovog otužnog napisa dragom prijatelju Ljubinku Mandiću ima zahvaliti što je dolazeći iz pečuške pa i budimpeštanske učiteljske, našao vremena da nagovori moje roditelje da nastavim školovanje, također u učiteljskoj. Na toj njegovoj velikoj usluzi i ovim putem mu od srca zahvaljujem! Prema vlastitoj želji – pokraj njegove Smilje – bila mu zemlja laka, počivao u miru!

Marko Dekić

Bogatstvo...

Prisička familija iz 1893. ljeta
Roditelji Ignac Zadrović i Agnes Dumović
s dicom Anom i Janošom
(Sliku nam je poslao Imre Harsányi)

Racki bal u Tukulji

U prostorijama tukuljske knjižnice i doma kulture 31. siječnja priređen je 37. tradicionalni Racki bal, najposjećenija priredba pokladnoga razdoblja.

Tukuljski sastav „Kolo“

(izvor: web portal sastava)

Ovoga je puta bal nadmašio sva očekivanja budući da se četiristo gostiju zabavljalo do ranih jutarnjih sati. Sviralo se i plesalo bez prestanka. O dobrome raspoloženju pobrinula su se dva orkestra, domaći sastav „Kolo“ pod vodstvom Ladislava Halasa i lovransko „Selo“. Poput velike svadbe, okupili su se i družili prijatelji, stari znanci iz Tukulje, pa od Budimpešte do Dunaújvárosa. Podjednako se veselilo i staro i mlado, vrtjelo se kolo i drugi plesovi južnoslavenskih naroda, a po stolovima raznovrsni kolači, pečenja, čuveno domaće faširano meso, rakija i vino. Tukuljski Racki bal ne gubi svoj sjaj, dapače, podjednako je stara tradicionalna vrednota poput drugih hrvatskih pučkih običaja toga grada u blizini mađarske prijestolnice.

Organizatori – uzimajući u obzir i želje te zahtjeve mladih naraštaja za novijim valovima tzv. narodnjaka – pobrinuli su se kako bi priredba zadržala svoju vjerodostojnost, jer i nadalje smatraju izričito važnim učenje i njegovanje narodnoga jezika te očuvanje ono višedesetljetno bogatstvo koje su naraštaji neprekidno nasljeđivali, a također i očuvanje izvornosti narodnoga plesa i pjesama. Za tu zahvalnu zadaću pruža pomoć Gradska samouprava, mjesna Hrvatska samouprava, Tukuljski narodni plesni ansambl i čuveni Muški zbor, koji djeluju već četrdeset i osam

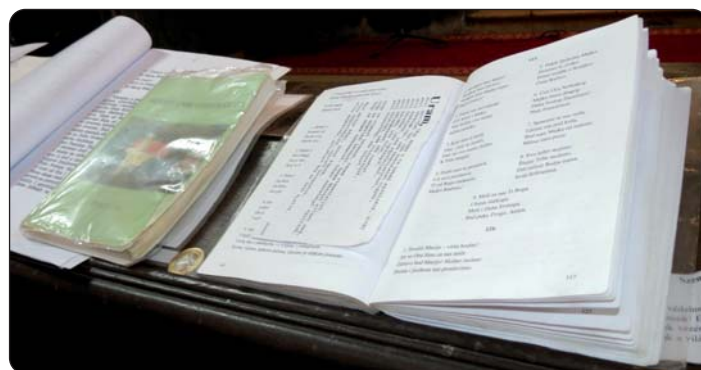
Crkveni pjevački zbor tukuljskih Hrvata u erčinskoj crkvi na Veliku Gospu 2014. godine

Orkestar „Selo“

godina te broje umalo 120 članova. I ne u posljednjem redu, način razmišljanja tukuljskih Hrvata, koji sebe smatraju Racima. Iz svega toga daje se zaključiti da je u Tukulji osjetna živuća narodna umjetnost.

Hg

Molitvenik i pjesmarica tukuljskih Hrvata

BUDIMPEŠTA – U četvrtak, 26. veljače, na prostorima budimpeštanskoga Hungexpoa otvara svoja vrata najveći turistički sajam u Mađarskoj „Utazás“. Do 1. ožujka posjetitelje očekuju turističke ponude, primjerice Italije, Turske, Cipra, Tajlanda i, ne u posljednjem redu, Hrvatske turističke zajednice. Ali neće zaostajati ni domaće turističke ponude poput Đura, Debrecina, Pápe ili balatonskih regija koja će gostovati sa 120 izlagača. Zasigurno najveća atrakcija sajma bit će zemljovid Mađarske, sastavljen od milijun lego-kockica na površini od 180 četvornih metara. Istodobno priređuje se i Bringa Expo i Afrika Expo. One sretnih ruku očekuju razne nagradne igre.

BUDIMPEŠTA – U knjižnici tamošnjega Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đačkoga doma, u četvrtak, 5. ožujka, u 11 sati priređuje se natjecanje u kazivanju proze i poezije na hrvatskome jeziku. Odgovorna je za nadmetanje nastavnica Dora Grišnik.

BUDIMPEŠTA – Iduća redovita sjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte bit će u četvrtak, 26. veljače, s početkom u 15.30 sati, u vijećnici Samouprave. Po predloženo dnevnom redu zastupnici će raspravljati i ocijeniti proteklo razdoblje od posljednje sjednice, pripremanju ugovora s Glavnogradskom samoupravom, preinaci Pravilnika o organizaciji i radu, nadolazećim programima i sporazumu o suradnji s okružnim samoupravama u Budimpešti. Sjednica će biti u proširenome sazivu.

38. Županijski bal Gradišćanskih Hrvatov u Sambotelu

Pjesma „Croatio, iz duše te ljubim“ otvorila zabavu

Mesopust je svoj vrhunac u Gradišću ulovio na Valentinovu, tj. 14. februara, u subotu, kada je organiziran 38. Željeznožupanijski bal Gradišćanskih Hrvatov u Sambotelu. To je najelegantnija i po broju gostov i najveća zabava ovde živećih Hrvatov, zavoľ toga tri tajedne pred početkom bala su jur sve cedulje rasprodane. Tomu su se pravoda najbolje veselili sami Židanci kim je pripala čast domaćina ove orijaške fešte. Seoska i Hrvatska samouprava Hrvatskoga Židana 2010. ljeta su zadnji put priredile ov bal, onda još u Športskom domu, a ova je bila jur peta zabava ka je već od petsto ljudi iz Hrvatske, Austrije i Ugarske vabila i pogostila u restoranu Tóvendéglő.

Dr. Gordan Grlić Radman i Štefan Krizmanić jačili su u duetu

Prekoraknuti prag restorana jedna je od lipših zadaća u vijencu židanskih folklorišev ki nam nukaju židansko žgano, a u simbolu Dana ljubavi nad srcem pričvrstu značku s natpisom „JA ❤️ GRADIŠĆE“. Elegancija simo, balsko rublje tamo, te noći svi mi gizdavo nosimo na sebi ta črljeno-bijeli znak zajedništva. U dvokatnom restoranu čez pet ljet smo se naučili da dvi prostorije na doček Hrvatov su prelipo nakinčene, a konobari uslužno stoju na raspolaganje. Redom dospenu i časni gosti i na velikom platnu iznad instrumentov se pojavljuju poznate slike iz Hrvatskoga Židana, uz glas Ane Rezner-Ragašić ka recitira pjesmu židanske književnice Matilde Bölcs «Ako dojdeš Židan / a Židan si rado dojdou...», domoljubne strofe pozivaju na tišinu... sve dokle s velikimi udarci na nogi/nogom nas ne zbudjaju iz poetične misli mjesni folkloriši Hrvatskoga kulturnoga društva «Čakavci» ki su za ovu priliku zavježbali novu koreografiju Jánosa Horvátha i premijerno prikazali znatiželjnoj publiku. Jačkarni zbor Peruška Marija nas obraduje s domaćimi melodijami, a Tamburaški sastav «Židanci» s udarnim solistom Markom Šteinerom takaj zaslužuje burni aplauz. Brižno izabrani, kolorni i sadr-

žajni židanski program zatvaraju strofe židanske himne: «Bog te čuva svaki dan, naše selo, naš Židan!» Ugarska, hrvatska i gradišćanska himna jednako lipo zvuči na tambura i violini i još jednoč pokazuje, kako su mladi svirači majstori svojih instrumentov. Hrvatsku priredbu ne samo počastu visoki gosti iz politike i društvenoga žitka nego redom pozdravljaju i veseli skup. Péter Ágh, kot parlamentarni zastupnik zahvali Hrvatom da se zalažu za razvoj svojih naselj, i jednako doprinosu k tomu da gradišćanska sela budu biseri Željezne županije, dokazajući i to, kako ov narod more marljivo djelovati za svoj dom

i županiju. Bertalan Harangozo, peljač Vladinoga ureda u županiji, dvojezično se obraća publiku i uz ostalo kaže: – Bal je mjesto kulturnih i društvenih spravišćev, što korijeni u stari tradicija sa ciljem jačanja identiteta i hrvatske duše. Hrvatski bal u Sambotelu je određen izraz hrvatskoga zajedništva u ovoj županiji, nadalje pak posebna prilika za međusobni sastanak s drugimi Hrvatima i izvan granic. Ivan Guban, predsjednik Hrvatske državne samouprave, posebno čestita organizatorom ki su uspješni toliko Hrvatov skupaspraviti kim je očigledno važna materinska rič i pjesma. Dr. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske iz Budimpešte, govori o svoji osobni čuti da im je čast biti jur treći put sa svojom hižnom družicom na ovom balu, a skoro svaku njegovu rečenicu prati burni aplauz. – Drago mi je da čuvate hrvatski jezik i kulturu, to je vaš zadatak. Vi morate znati što ste, a to ste lipo pokazali i večeras – čestita hrvatski diplomat izvodjačem, a svoj doprinos ovom balu daje na posebni način. Dr. Gordan Grlić Radman sa Štefanom Krizmanićem, načelnikom Hrvatskoga Židana, i u pratnji TS «Židanci» otpjevaju obljublenu melodiju «Croatio, iz duše te ljubim», s tim pak pozovu sve nazočne na jedno skupno jačanje, što služi i čvrstim temeljem za daljnju atmosferu. Od sadržajne i vokalne jačine zadržti cijela dvorana. Prvi valcer sprohadjaju polke, kola i razni tanci u krugu, ali uprav u paru, a za cijelonoćnu zabavu se izmjenično skrbu Pinka-band i Pinkica iz Petrovoga Sela, Jay Bow s muzičari iz Bosne i Hercegovine ki žive u Beču, ter gradišćanska glazbena grupacija Šetnja. Na tomboli najsrićniji objamu sliku pokojnoga Lajoša Brigovića, televiziju, brojna putovanja u matičnu zemlju i još mnoge vridne nagrade. 38. županijska fešta Gradišćanskih Hrvatov sa sjajnom i perfektnom organizacijom Židancev pravoda nas pehne u veselo svitanje, a to nam ujedno zlamenuje i završetak guste balske sezone na tlu naše regije.

Tiho

DARANJ

„Podravska svinjokolja“

Jozo Dudaš zna kako se prave ćurke.

Udruga „Za Daranj“, udruga za javno obrazovanje i uljepšavanje sela, te Hrvatska samouprava sela Daranja i ove je godine organizirala, sada već petu „Podravsku svinjokolju“, 14. veljače 2015. u Daranju. Mjesto priredbe i ove je godine bio otvoreni prostor dvorišta tamošnje osnovne škole, mlinsko dvorište. Priredba se ostvarila s potporom Ureda za poljoprivredu i regionalni razvoj, Udruge Rinja – Drava, Programa Leader, programa Szingergia, a podupiratelji su programa bili tamošnja Seoska i Hrvatska samouprava, Drava Coop i brojne mjesne civilne udruge. Iza organizacije stoji Neprofitna udruga za uljepšavanje i javnu prosvjetu naselja Daranja.

Jozo Solga imao je pune ruke posla.

program uza sudjelovanje kukinjskoga KUD-a Ladislava Matušeka i KUD-ova iz regije. Predvečer su se proglasili kolinjski rezultati, potom je slijedio ulični bal uza svirku sastava «Csabika». Posjetitelji su mogli cijeloga dana razgledati sajam i izložbu mjesnih obrtnika i privatnika.

Sve je počelo 2011. godine kada su Daranjci odlučili da bi bilo dobro organizirati kolinje i kolinjski festival, i prirediti ga u svom naselju. Okupili su se svi, Seoska i Hrvatska samouprava te brojne

Tamburaši su goste zabavljali cijeloga dana.

mjesne civilne udruge kako bi se spomenuti festival odvijao na visokoj razini. Njihov je pothvat izazvao oduševljenje mnogih družina koje se iz godine u godinu prijavljuju na festival, a jednako tako i mnogih posjetitelja koji festival redovito posjećuju.

Ove se godine prijavilo 14 družina iz Mađarske i inozemstva, među njima i tri podravske hrvatske: družina Hrvatske samouprave Šomođske županije, daranjske i tomašinske Hrvatske samouprave. Kao i uvijek, vaša se urednica najbolje osjećala u hrvatskom društvu, gdje je bila tamburica, pjesma i šala, uz izvrsne kolinjske specijalitete podravskih Hrvata. Oko stola našlo se prijatelja iz bližega i daljnega te onih iz Virovitičko-podravske županije, tako i tajnika HGK Virovitičko-podravske županije Milana Vanđure, koji je vodio razgovore i generalnom konzulicom Vesnom Haluga, te s brojnim parlamentarnim zastupnicima iz regije koji su toga dana posjetili Daranj. Priredbu su posjetili i hrvatski narodnosni parlamentarni glasnogovornik Mišo Hepp, predsjednik HDS-a Ivan Gugan i mnogi drugi politički i javni djelatnici čiji je hrvatski domaćin bio predsjednik Hrvatske samouprave Šomođske županije. Jela i pića bilo je u izobilju, a ono što se najviše tražilo bila je izvrsna rakija podravskih Hrvata.

Branka Pavić Blažetin

Tradicionalna „kolinjska“ jela podravskih Hrvata

Mala stranica

Prevrtljivi ožujak

Za dan-dva stiže i treći mjesec u godini, ožujak. On ima 31 dan. Smatra se da hrvatski naziv toga mjeseca dolazi od riječi laž, a odnosi se na prevrtljivost vremena u tome mjesecu. Latinsko ime martius dobio je po bogu rata, Marsu, te se vjerovalo da je taj mjesec pogodan za vojne akcije i ratovanja. Ožujkom završava zima, a njegovim prvim danom klimatološki počinje proljeće, pa ga to čini prvim od tri proljetna mjeseca. U ožujku Sunce ponovno prelazi preko ekvatora. U

tome mjesecu počinje vegetacijsko razdoblje za većinu biljaka, no taj je početak najosjetljiviji, a jednako tako i najopasniji. Na mnogim su mjestima već istjerale visibabe i drugi vjesnici proljeća.

Razglednica iz Hrvatske

Botanički vrt u Zagrebu

Botanički vrt u Zagrebu jedna je od najljepših zelenih površina toga grada. Zamisao o osnivanju botaničkog vrta potječe još iz 1876. godine od tadašnjeg rektora Sveučilišta u Zagrebu, prof. Speveca. Ljubitelji prirode na 4,7 hektara ukupne površine mogu uživati u arboretumu, upoznati se s tropskim, močvarnim biljkama i s domaćim, hrvatskim biljkama.

Za pametne i pametnice

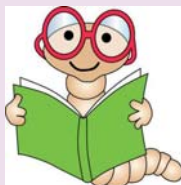
Pronađite sedam glagola u tražilici!

G	A	Č	E	O	S
Z	O	V	E	I	V
U	M	A	Š	E	I
J	E	D	E	M	R
I	V	I	C	E	A

Dopunite rečenice sa zadanim imenicama!

LEPTIRIĆ CVIJEĆEM VIJETAR GRMA
LIVADU PRIJATELJ MAMA KRILA

Mladi bio je nestašan. Kad bi
..... leptirica otišla na
..... po namirnice, izlijetao bi iz
..... i igrao se cvijećem. Jednom, dok se tako igrao,
dohvati ga i zgužva mu
.....
..... i baci ga u travu.
Spasio ga je

Vic tjedna

Spremnost

Otac, vidjevši sina pred televizorom, upita ga:

– Sine, ne bi li trebao biti u školi?

Ma, tata, učiteljica je rekla: „Tko danas ne bude spreman za test, ne treba ni dolaziti.“

Dječji fašnik u Keresturu

Keresturske „opaticе“

Dječji fašnik u Keresturu prvi put je priređen lani na poticaj mjesne Hrvatske samouprave, a u organizaciju su se uključili dom kulture i osnovna škola. Više od dvjesto sudionika se okupilo na keresturski fašnički dan, 17. veljače, iz raznih pomurskih mjesta, iz Šomođske županije, te iz Međimurja. Mali „fašenki“ u raznim krinkama, maskama obišli su selo, na radost mještana, koji su ih

čekali s krafnama, slatkišima, sokovima i čajem. Nakon ophoda malih „fašenaka“ družine su se predstavile s programom u domu kulture. Bilo je čarobnjaštva i čudesa, plesa i puno, puno veselja. Zahvaljujući podupirateljima, svaka je družina nagrađena vrijednim poklonima, a na kraju sve su maske oživjele i plesale na napjeve Tamburaškog sastava „Kitice“.

Draškovečki „pilići“

beta

Fašenki i u Sepetniku

Premda u Sepetniku živi manja hrvatska zajednica, ipak se drži do nekadašnjih starih hrvatskih običaja pa se to predstavlja u svome naselju. Tako su sepetnički Hrvati, na čelu s predsjednikom tamošnje hrvatske samouprave Zoltanom Markačem, 17. veljače priredili pravi pomurski Fašnik u mjestu. Obukli se u stare „halije“ i s velikom bukom i fankama na „kuhači“ provozali se kroza selo da bi otjerali zimu. Na kraju obilaska okupili se u svojim prostorijama, gdje su kušali krafne, pili kuhano vino i družili se.

Snimka: Rozalija Grabant

Sedmi put Pomurski fašnik

Pomurski Hrvati 14. veljače mogli su birati čak od tri prestižne priredbe, mogli su posjetiti Festival krafna u Kaniži, Festival kolinja u Keresturu ili Pomurski fašnik u Pustari, ipak većina njih je izabrala tradicionalnu regionalnu priredbu koju već godinama organizira pustarska Hrvatska samouprava, a to je Pomurski fašnik.

Službeni dan fašnika ove godine pao je na 17. veljače, no velika priredba Pomurskoga fašnika održana je na subotu kako bi se moglo opušteno veseliti do zore. Ovogodišnji Pomurski fašnik bio je posvećen dobu rokendrola, pa družine koje su stizale na priredbu obukle se u šarene sakoe, suknje s točkicama, kockicama, šarene mašne, kravate, cijelo selo ukasile su veselim proljetnim, žutim, crvenim, svjetlozelenim bojama. Uz njih su se katkad pojavile vještice u crnim suknjama, zvijeri sa zastrašujućim licem, vragovi, ali njih su začas otjerali vesele šarene boje. Fašenki su se okupili oko doma kulture i povorka je krenula po ulicama s „bandistima“, te se vratili pred dom kulture, gdje su družine prikazale svoj program, uglavnom plesove rokendrola.

beta

Kisežani i ljetos zadovoljni svinjokoljem

Čvrsto su se držali jutarnji minusi 7. februara, u subotu, u ranoj zori, kada se je mala muška četa Kisežanov, pod peljanjem Šandora Petkovića, predsjednika mjesne Hrvatske samouprave, krenula iz Kőszegfalve u Kiseg sa 195 kg teškim pitancem u prikolici. Na dvoru Brenerove hiže već su je čekali pomagači: gorio je oganj u kotlu, toplila se je voda, lojtre, plin, kefe, noži sve je pripravno bilo za paljenje i čišćenje svinje. Uz kupicu žganoga i uz topli oganj su se razvedrili obrazi i veljek su svi našli svoje mjesto u svinjokoljskom djelu.

Pravi meštar i voditelj ovoga djela je već ljeta dugo mesar Lojzi Fehér. Jedan, dva, tri, i već dignu svinju na gauge, da se ras-kalja. Po skupnom fotografiranju s pitancem, dilu se muži u manje grupe. Ivan Nickl i Ferenc Tóthárpád dirigiraju kuhanje na veži. Za supu, zelje, pečeno meso Béla Farkas, Géza Lipart čistu povrće, rižu luk i stavljaju je u 30 – 40 litarske lonce i pressure. Vridan pomagač je u dinstanju zelja i Miklós Horváth iako je prvi put došao na ov zimski običaj. Karol Meršić, Márton Dreiszker i Ervin Marton rižu slaninu ča od njih naprikzamu za cvriti ocvarke Petar Honved, Andraš Poropatić i Joži Singer. Kako sfuluje svinja iz gauge, tako narastu djela u kuhinjskom prostoru. Svinjokoljska muška zajednica mali odmor dobije kada su gotova friška i meka svinjska jetra. Kiseški farnik Vilmoš Harangozo sa svojim kapelanom Csabom Némethom točno zajde na ukusnu južinu. Petar Berzlanović, Miklós Tóth, Matija Koledić i Zoltán Fekete su svagdir kamo je zovu. Pomoć šikanih ruk je svenek i svagdir potrebna. Mlije se meso, kuhaju se unutrašnjice za jetrene i

krvave kobasice i, naravno, za prezbošt. Još malo papra, malo majorane i ljute paprike... i András Fehér s Imrijom Harsányijem već pomaže kod nadivanja kobasice. Imre ima i hobi-zadaću, fotografiranje ovoga događaja. Pomalo se vidi kraj dopodnevnoga djela. Meso je posoljeno, gembec i kobasice već visu na višalici, krvavice, jetrenice pokrte počivaju u zdeli. Pladnji, žlice, noži, vilice, kupice, floše dostanu svoja mjesta na stolu. Čekaju se Kisežanke, bolje rečeno ženski spol na kulinarski vrhunac ovoga dana. U 19 uri navečer dospenu i žene s kolači, slatkiši u ruka, a s njimi i podupirači kiseške Hrvatske samouprave: farniki, vinari, privatnici i muzički bend „Židanci“, pod peljanjem Marka Šteinera. Muži se „pretvoru“ u kono-bare i poslužuju vičeru. Po supi, za zeljem, za pečenim mesom do kobasice nijedna kritična rič se nij' čula, samo riči pohvale su dilile žene sa zadovoljnim smi-hom na licu. Uz muzičku zabavu bilo je vri-mena čestitati za rodjendan Petru Berzlanoviću, članu zbora „Zora“. Veselo druženje je duralo do kasne noći iako

drugi dan na žene je čekalo čišćenje kuhinje, kuhinjskih spravi. Muške i ženske sposobne ruke su i ljetos začarale hrvatsku zajednicu, a običaj svinjokolja u Kisegu i nadalje živi za društveno veselje.

Marija Fülöp-Huljev

Foto: Imre Harsányi

KOLJNOF – Dvojezična škola «Mihovil Naković» po četvrti put poziva na završnu priredbu projekta «Škola hrvatskoga jezika», koji je pokrenut s partnerskom školom u Vukovini i temelji na gostovanju hrvatskih učiteljev u gradišćanskoj ustanovi. Minule tajedne su u djelovanju proveli u Koljnofu posudjeni pedagogi iz vukovinske osnovne škole: Melita Krkanić podučavala je u niži razredi, Dragan Živković u 7. i 8. razredu, a Marija Milevoj-Živković u 5. i 6. razredu. U petak, 27. februara, s početkom u 11 uri na otvorenoj uri će se prezentirati, koliko je bila uspješna suradnja.

KOLJNOF – Po prvi put će se održati Gradišćanska olimpijada u mjesnoj Dvojezičnoj školi, 6. marcijuša, u petak. Kako je rekla Biserka Brindza, učiteljica tjelovježbanja, ka je jur lani prilikom Nakovićevoga naticanja ponudila ovu ideju, s pokretanjem Gradišćanskih olimpijskih igar organizatori želju dati mogućnost dicit unutar regije da se upoznaju, družu i aktivno potrošu svoje slobodno vrijeme. Naglasak nikako neće biti na rezultati, nego na radosti gibanja i športa. Što je dovidob sigurno, to je to da će sudjelovati športaši iz kemljan-ske, bizonjske, petroviske i domaće škole, od 3. do 8. razreda, zasad u nogometu i stolnom tenisu. Pokrovitelji priredbe su Hrvatska samouprava Koljnofa s predsjednikom Ingom Klemenšić i Dvojezična škola «Mihovil Naković» s direktoricom Agicom Sárközi.

Croatia Non-profit Kft. raspisuje natječaj za novinara Medijskog centra Croatia; prednost imaju kandidati s iskustvom

Uvjeti:

- ❖ visokoškolska ili fakultetska diploma hrvatskoga jezika i književnosti
- ❖ izvrsno poznavanje hrvatskoga jezika u govoru i pismu, visoki stupanj oblikovanja napisa, izvrsna dikcija
- ❖ korištenje MS Officeom
- ❖ korištenje Adobe Photoshopom
- ❖ točnost, brzina, samostalnost mišljenja, komunikativnost, poznavanje i uporaba novih medija (web, online, društvene mreže...)
- ❖ prednost imaju kandidati sa stalnim boravkom u Šomođu ili Baranji
- ❖ sustav dežuranja, rad navečer i preko vikenda po potrebi
- ❖ vozačka dozvola B kategorije.

❖ Uvjeti natječaja:

- ❖ Uza životopis, priložiti motivacijsko pismo, s očekivanim netoprmanjem. Nepotpuni natječaji ne ocjenjuju se. Potvrdu o nekažnjavanju, potvrdu o mađarskome državljanstvu. Novinski napis u dužini od 3000 karaktera s temom o Hrvatima u Mađarskoj (u žanru komentara).

Opis poslova:

Marketing – medija – umjetnost
novinar reporter (novinski, radijski, internetski, TV, online, društvene mreže, lektura).

Daljnje informacije:

Prijave se primaju do 16. ožujka 2015. godine. Kandidati će se nakon intervjua obavijesti o uspješnosti natječaja. Spособnosti se provjeravaju temeljem intervjua s glavnom urednicom Medijskog centra Croatia. Probni rok tri mjeseca.

Prijave očekujemo na adresu:

**Croatia Nonprofit Kft ❖ Horváth Csaba igazgató
1065 Budapest, Nagymező u. 68.**

Croatia Non-profit Kft. raspisuje natječaj za novinara Medijskog centra Croatia; prednost imaju kandidati s iskustvom

Uvjeti:

- ❖ visokoškolska ili fakultetska diploma hrvatskoga jezika i književnosti
- ❖ izvrsno poznavanje hrvatskoga jezika u govoru i pismu, visoki stupanj oblikovanja napisa, izvrsna dikcija
- ❖ korištenje MS Officeom
- ❖ korištenje Adobe Photoshopom
- ❖ točnost, brzina, samostalnost mišljenja, komunikativnost, poznavanje i uporaba novih medija (web, online, društvene mreže...)
- ❖ prednost imaju kandidati sa stalnim boravkom u Budimpešti
- ❖ sustav dežuranja, rad navečer i preko vikenda po potrebi
- ❖ vozačka dozvola B kategorije.

❖ Uvjeti natječaja:

- ❖ Uza životopis, priložiti motivacijsko pismo, s očekivanim netoprmanjem. Nepotpuni natječaji ne ocjenjuju se. Potvrdu o nekažnjavanju, potvrdu o mađarskome državljanstvu. Novinski napis u dužini od 3000 karaktera s temom o Hrvatima u Mađarskoj (u žanru komentara).

Opis poslova:

Marketing – medija – umjetnost
novinar reporter (novinski, radijski, internetski, TV, online, društvene mreže, lektura).

Daljnje informacije:

Prijave se primaju do 16. ožujka 2015. godine. Kandidati će se nakon intervjua obavijesti o uspješnosti natječaja. Spособnosti se provjeravaju temeljem intervjua s glavnom urednicom Medijskog centra Croatia. Probni rok tri mjeseca.

Prijave očekujemo na adresu:

**Croatia Nonprofit Kft ❖ Horváth Csaba igazgató
1065 Budapest, Nagymező u. 68.**

POZIVNICA

SRDAČNO VAS POZIVAMO NA

BARČANSKI HRVATSKI BAL

KOJI ĆE SE ODRŽATI

28. VELJAČE 2015.

(SUBOTA)

S POČETKOM OD 19 SATI U AULI GIMNAZIJE

„SZÉCHENYI FERENC”

(Barča, Tavasz u. 3.)

NASTUPA:

BARČANSKI KUD PODRAVINA

SUIRAJU:

ORKESTAR VIZIN iz Pečuha

ORKESTAR BONITA BAND iz Virovitice

POKROVITELJI PROGRAMA SU:

BARČANSKA HRVATSKA SAMOUPRAVA

HRVATSKA SAMOUPRAVA ŽUPANIJE ŠOMOĐ

URIJEDNE TOMBOLE!